

Lietas arhīva Nr. AA43-0465-22/19
ECLI:LV:ADAT:2022:0914.A420151521.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2022.gada 14.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Karina Krastiņa,
tiesneši Una Mihailova un Ojārs Priedītis,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz nodibinājuma "Latvijas Universitātes fonds" pieteikumu par Rīgas domes 2021.gada 25.februāra lēmuma Nr.RD-21-358-nd atcelšanu, sakarā ar nodibinājuma "Latvijas Universitātes fonds" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 3.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesneša 2012.gada 11.decembra lēmumu zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/pieteicējam nodibinājumam "Latvijas Universitātes fonds" (turpmāk – fonds) nostiprinātas īpašuma tiesības uz zemes vienību /adrese A/, kadastra apzīmējums /numurs B/, platība 3197 m^2 (turpmāk – zemesgabals Nr.1), zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/nostiprinātas īpašuma tiesības uz zemes vienību /adrese B/, kadastra apzīmējums /numurs D/, platība 3340 m^2 (turpmāk – zemesgabals Nr.2), zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs E/nostiprinātas īpašuma tiesības uz zemes vienību /adrese C/, kadastra apzīmējums /numurs F/, platība 2613 m^2 (turpmāk – zemesgabals Nr.3).

Uz zemesgabala Nr.1 atrodas dzīvojamā ēka /adrese A/, kadastra apzīmējums /numurs G/, uz zemesgabala Nr.2 atrodas dzīvojamā ēka /adrese B/, kadastra apzīmējums /numurs H/, uz zemesgabala Nr.3 atrodas dzīvojamā ēka /adrese C/, kadastra apzīmējums /numurs I/, un transformatoru apakšstacija TP?321 /adrese D/, kadastra apzīmējums /numurs J/.

[2] Ar Rīgas domes (turpmāk – dome) Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) 2018.gada 5.februāra maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2018.gadam Nr.PIPN-18-83310-mp/PIP-18-83526-AL/5-7 fondam aprēķināts nekustamā īpašuma nodoklis (turpmāk – NĪN) par 2018.gadu par:

1) zemesgabalu Nr.1 1296,56 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar Rīgas domes 2012.gada 18.decembra saistošo noteikumu Nr.198 "Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.198, zaudēja spēku 2020.gada 30.janvārī) 4.17.apakšpunktu 1166,90 *euro*, nosakot NĪN samaksai 129,66 *euro*;

2) zemesgabalu Nr.2 1397,33 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktu 1257,60 *euro*, nosakot NĪN samaksai 139,73 *euro*;

3) zemesgabalu Nr.3 966,77 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktu 870,09 *euro*, nosakot NĪN samaksai 96,68 *euro*.

[3] Ar pārvaldes 2019.gada 7.februāra maksāšanas paziņojumu par NĪN 2019.gadam Nr.PIPN-19-103237-mp/PIP-19-102857-AL/5-7 fondam aprēķināts NĪN par 2019.gadu par:

1) zemesgabalu Nr.1 1296,56 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktu 1166,90 *euro*, nosakot NĪN samaksai 129,66 *euro*;

2) zemesgabalu Nr.2 1397,33 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktu 1257,60 *euro*, nosakot NĪN samaksai 139,73 *euro*;

3) zemesgabalu Nr.3 966,77 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktu 870,09 *euro*, nosakot NĪN samaksai 96,68 *euro*.

[4] Ar pārvaldes 2020.gada 17.janvāra maksāšanas paziņojumu par NĪN 2020.gadam Nr.PIPN-20-41740-mp/PIP-20-41825-AL/5-7 paziņots NĪN par 2020.gadu par:

1) zemesgabalu Nr.1 1296,56 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktu 1166,90 *euro*, nosakot NĪN samaksai 129,66 *euro*;

2) zemesgabalu Nr.2 1397,33 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.198

4.17.apakšpunktu 1257,60 *euro*, nosakot NĪN samaksai 139,73 *euro*;

3) zemesgabalu Nr.3 966,77 *euro*, piešķirot NĪN atvieglojumus 90% apmērā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktu 870,09 *euro*, nosakot NĪN samaksai 96,68 *euro*.

[5] Pamatojoties uz pārvaldes 2020.gada 11.decembra vēstuli, fonds 2020.gada 14.decembra iesniegumā paskaidroja, ka zemesgabali Nr.1, Nr.2, Nr.3 tiek iznomāti SIA "Rīgas namu pārvaldnieks". Par iznomātajām zemēm saņemtā nomas maksa 100% apmērā tiek izlietota fonda statūtos noteiktajiem sabiedriskā labuma mērķiem.

Izskatot iesniegumu un veicot NĪN aprēķina pārbaudi par 2018.-2020.gadu, ar pārvaldes 2021.gada 20.janvāra lēmumu Nr.PIP-21-4724-nd/5-7/21-1406-AL (turpmāk – sākotnējais lēmums) fondam papildus aprēķināts NĪN:

1) par 2018.gadu par zemesgabalu Nr.1 1166,90 *euro*, par zemesgabalu Nr.2 1257,60 *euro*, par zemesgabalu Nr.3 870,09 *euro*;

2) par 2019.gadu par zemesgabalu Nr.1 1166,90 *euro*, par zemesgabalu Nr.2 1257,60 *euro*, par zemesgabalu Nr.3 870,09 *euro*;

3) par 2020.gadu par zemesgabalu Nr.1 1166,90 *euro*, par zemesgabalu Nr.2 1257,60 *euro*, par zemesgabalu Nr.3 870,09 *euro*.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, fonds to apstrīdēja.

[6] Ar domes 2021.gada 25.februāra lēmumu Nr.RD-21-358-nd (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[6.1] Fonds pārbaudāmajā laika posmā no 2018.-2020.gada zemesgabalus Nr.1 , Nr.2 , Nr.3 lietoja nevis savām vajadzībām, bet gan guva mantisku labumu no darījuma ar sev piederošajiem nekustamajiem īpašumiem. Fonds veica saimniecisko darbību likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1.panta ceturtās daļas izpratnē.

[6.2] Pārsūdzētajā lēmumā piemērotas pārbaudāmajā laika posmā spēkā esošās tiesību normas. Gan saistošajos noteikumos Nr.198, gan Rīgas domes 2019.gada 18.decembra saistošajos noteikumos Nr.111 "Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.111) skaidri noteiktas NĪN maksātāju kategorijas, kurām piešķirami NĪN atvieglojumi un kādiem nosacījumiem izpildoties tie ir piešķirami. Tie ir interpretējami šauri un atzīstami par izņēmumiem no vispārējā principa maksāt NĪN pilnā apmērā. Nodokļu administrācijai ir pienākums aprēķināt nodokļu maksājumus un piešķirt atvieglojumus tikai saskaņā ar tiesību normām. Nodokļu samaksa saskaņā ar tiesību normām nekādā veidā neierobežo NĪN maksātāju, kā arī nerada tiesisko paļāvību, ka NĪN maksātājam netiks veikts NĪN papildus aprēķins atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām.

[6.3] Nodokļu atvieglojumu mērķis ir sniegt atbalstu sabiedriskā labuma organizācijām par nekustamo īpašumu, ko pati sabiedriskā labuma organizācija lieto, nevis atbalstīt to gūt papildu labumus no nekustamo īpašumu iznomāšanas. Sabiedriskā labuma organizācija, kas gūst ienākumus no piederošā nekustamā īpašuma, neatrodas salīdzinošos apstākļos ar sabiedriskā labuma organizāciju, kas no sava īpašuma negūst nekāda veida ienākumus. Šobrīd Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) nostāja ir pausta nepārprotami – primāri nozīme ir tieši nodokļa objektivitātei un tiesiskuma principam. Atsaucoties uz Senāta 2018.gada 3.jūlija spriedumu lietā Nr.SKA-109/2018 17.punktu, norādīts, ka iestāde var labot iepriekš radušos nepareizību nodokļu samaksā un noteikt nodokļa maksātāja pienākumu samaksāt nodokli par iepriekšēju periodu.

[7] 2021.gada 4.martā tiesā saņemts fonda pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[7.1] Saistošo noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunkta nosacījums nevar tikt piemērots 2018. un 2019.gadam, jo noteikumi Nr.111 stājās spēkā tikai 2020.gada 30.janvārī. Turklāt to mērķis ir ierobežot prettiesisku nekustamā īpašuma izmantošanu no īpašnieku puses, slēdzot fiktīvus līgumus ar sabiedriskā labuma organizācijām.

[7.2] Rīgas dome nevarēja nezināt, ka zemesgabali tiek lietoti daudzdzīvokļu māju apsaimniekošanai. Nepamatots ir secinājums, ka pieteicējs gūst mantisku labumu no darījuma ar tās nekustamajiem īpašumiem. Zemesgabalu iznomāšana un civilo augļu gūšana, ja ienākums tiek pilnībā novirzīts statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai, atbilst tiesiskā regulējuma mērķiem par sabiedriskā labuma organizācijām. Tādējādi faktiski un tiesiski neveidojas atšķirība starp situācijām, kad sabiedriskā labuma organizācija lieto nekustamo īpašumu, organizācijas pārstāvjiem tur faktiski atrodoties, vai kad organizācija, gūstot no nekustamā īpašuma augļus, izmanto tos atbilstoši organizācijas mērķim. Tāpēc atšķirīgā attieksme pret pieteicēju salīdzināmajā situācijā ar citām sabiedriskā labuma organizācijām vērtējama kā diskriminācija.

[7.3] Ir pārkāpts privātpersonu tiesību ievērošanas, tiesiskās paļāvības, taisnīguma, labas pārvaldības un vienlīdzības princips.

[7.4] Pieteikuma papildinājumos norādīts, ka no zemes īpašumu nestajiem augļiem tiek sniegts atbalsts izciliem studentiem; stipendijas saņēmušās personas tiek uzskaitītas.

[8] Ar Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 3.decembra spriedumu pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[8.1] Tiesa konstatēja, ka ar pārsūdzēto lēmumu faktiski atcelti pieteicējam iepriekš piemērotie NĪN atvieglojumi 90% apmērā par zemesgabaliem Nr.1 , Nr.2 , Nr.3, aprēķinot papildus NĪN maksājumus, kā pamatojumu norādot, ka fonds

pārbaudāmajā periodā zemesgabalus lieto nevis savām vajadzībām, bet gan gūst mantisku labumu no darījuma ar tam piederošajiem nekustamajiem īpašumiem.

Pieteicējs tam nepiekrīt un norāda, ka ienākumi tiek pilnībā novirzīti statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai.

Tādēļ tiesa secināja, ka lietā noskaidrojams, vai, pastāvot esošajiem faktiskajiem apstākļiem, pieteicējam bija tiesības saņemt NĪN atvieglojumus 90% apmērā.

[8.2] Saskaņā ar Sabiedriskā labuma organizāciju likuma 4.panta pirmo daļu sabiedriskā labuma organizācijai ir tiesības saņemt likumos noteiktos nodokļu atvieglojumus. Konkrētas nodokļu atlaides ir noteiktas speciālajos likumos.

Personu kategorijas, kurām ir tiesības saņemt NĪN atvieglojumus, noteiktas likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.pantā. Sabiedriskā labuma organizāciju starp tām nav.

[8.3] Likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.panta trešā daļa noteic, ka pašvaldības var izdot saistošus noteikumus, kuros paredzēti atvieglojumi atsevišķām NĪN maksātāju kategorijām.

Tātad tas, kādām nodokļu maksātāju kategorijām bez likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.pantā noteiktajām un kādā apmērā piešķirami NĪN atvieglojumi, ir katras pašvaldības izšķiršanās.

[8.4] Ņemot vērā minēto, izdoti saistošie noteikumi Nr.198 un Nr.111. Tie nosaka kārtību, kādā piešķir NĪN atvieglojumus atsevišķām nodokļa maksātāju kategorijām par Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā esošo nekustamo īpašumu – zemi un ēkām. Saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunkts noteica, ka atvieglojumus no taksācijas gadam aprēķinātās NĪN summas piešķir personai par nekustamo īpašumu, kuru lieto sabiedriskā labuma organizācijas, – 90%. Arī saistošo noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunkts noteic, ka atvieglojumus 90% apmērā no taksācijas gadam aprēķinātās NĪN summas par nekustamo īpašumu piešķir personai par nekustamo īpašumu, kuru pastāvīgi un tikai savām vajadzībām lieto sabiedriskā labuma organizācijas.

Tātad ar šiem noteikumiem Rīgas pilsētas pašvaldība ir izšķīrusies piešķirt NĪN atvieglojumus arī tādām NĪN maksātāju kategorijām kā sabiedriskā labuma organizācijas, nosakot, ka NĪN atvieglojumi ir piemērojami attiecībā uz nekustamajiem īpašumiem, kurus sabiedriskā labuma organizācijas lieto. Noteikumos Nr.111 šī nostāja ir definēta vēl nepārprotamāk – nodokļu atvieglojumi tiek piešķirti nevis nodokļu maksātājam un nevis jebkuram īpašumam, kas ir sabiedriskā labuma organizācijas īpašumā, bet tikai par objektu, kuru sabiedriskā labuma organizācijas faktiski izmanto savu darbības mērķu sasniegšanai.

[8.5] Kā norāda pieteicējs, tā statūtos noteiktie sabiedriskā labuma mērķi ir izglītības, zinātnes, kultūras veicināšana, stipendiju, balvu piešķiršana ar izglītību, zinātni, kultūru saistītām personām un tml.

No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka pārbaudāmajā periodā pieteicējs zemesgabalus Nr.1 , Nr.2 , Nr.3 nelietoja savām vajadzībām, objekta lietošanas mērķis nebija saistīts ar statūtos noteikto sabiedriskā labuma mērķi. Proti, zemesgabali Nr.1 , Nr.2 , Nr.3 tika iznomāti SIA "Rīgas namu pārvaldnieks", saņemot nomas maksu. Tātad attiecīgo nodokļa objektu lietoja ar pieteicēju un tās sabiedriskā labuma darbību nesaistīta persona. Līdz ar to attiecībā uz pieteicēju neizpildās noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunkta un noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunkta kritēriji NĪN atvieglojumu piemērošanai.

[8.6] Kā pamatoti norādīts pārsūdzētajā lēmumā, nodokļu administrācijai ir pienākums aprēķināt nodokļu maksājumus un piešķirt atvieglojumus tikai saskaņā ar tiesību normām. Nodokļu atvieglojumu mērķis ir sniegt atbalstu sabiedriskā labuma organizācijām par nekustamo īpašumu, ko pati sabiedriskā labuma organizācija lieto, nevis mērķis ir atbalstīt gūt papildu labumus no nekustamo īpašumu iznomāšanas. Līdz ar to fakts, ka saņemtā nomas maksa tiek izmantota pieteicēja kā sabiedriskā labuma organizācijas mērķiem, nerada nodokļu administrācijai pienākumu nodokļu maksājumu apmēru aprēķināt pretēji tiesību normās noteiktajam.

[8.7] Tiesa secināja, ka saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunkta un saistošo noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunkta mērķis nav atbalstīt gūt papildu labumus no nekustamo īpašumu iznomāšanas. Līdz ar to, tā kā pieteicējs kā sabiedriskā labuma organizācija gūst ienākumus no piederošā nekustamā īpašuma, tas neatrodas salīdzinošos apstākļos ar sabiedriskā labuma organizāciju, kas no sev piederošā īpašuma negūst nekāda veida ienākumus.

[8.8] Tiesa atzina, ka, atceļot iepriekš piešķirtos NĪN atvieglojumus un papildus aprēķinot NĪN, nav pārkāpts tiesiskās paļāvības princips. Tiesiskās paļāvības princips nozīmē, ka persona var paļauties uz to, ka tiesības un likumiskās intereses, kuras tā ir ieguvusi, tai vēlāk netiks atņemtas. Šā principa pamatā ir personas paļaušanās uz valsts tiesisku un konsekventu rīcību (*Satversmes tiesas 2012.gada 25.janvāra sprieduma lietā Nr.2011–08–01 10.punkts*). Tā galvenais uzdevums ir aizsargāt personas tiesības gadījumos, kad normatīvā regulējuma grozījumu rezultātā notiek vai ir iespējama privātpersonu tiesiskā stāvokļa pasliktināšanās (*Satversmes tiesas 2006.gada 8.novembra sprieduma lietā Nr.2006–04–01 21.punkts*). Izskatāmajā gadījumā attiecībā uz pieteicēju šāda situācija nav konstatējama.

Turklāt saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otro daļu nodokļu administrācija papildus aprēķina nodokļus saskaņā ar konkrēto nodokļu likumiem, ja, nosakot nodokļu maksājumu apmēru, ir pārkāpti likumi, Ministru kabineta noteikumi vai vietējo pašvaldību saistošie noteikumi, kā arī samazina nodokļa maksājuma apmēru triju gadu laikā pēc likumā noteiktā maksāšanas termiņa.

Senāts ir norādījis, ka likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otrās daļas norma ir mehānisms, kā nodokļu administrēšanas procesā novērst neatbilstības normatīvo aktu prasībām, nosakot sākotnējo nodokļa apmēru vai nenosakot nodokli vispār. Tādēļ iestāde var labot iepriekš radušos nepareizību nodokļu samaksā un noteikt nodokļu maksātāja pienākumu samaksāt nodokli par iepriekšēju periodu. Līdz ar to minētais regulējums nodrošina, ka valsts nezaudē tos nodokļu maksājumus, kuri konkrētā gadījumā kā likumā paredzēti objektīvi ir maksājami (*Senāta 2019.gada 4.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-34/2019, ECLI:LV:AT:2019:1004.A420285514.2.S, 10.punkts un tajā norādītā judikatūra*).

[8.9] Ņemot vērā minēto, tiesa secināja, ka Rīgas pilsētas pašvaldība ir darbojusies tās kompetences ietvaros, un saistošo noteikumu Nr.198 un Nr.111 normas, kas piemērotas attiecībā uz pieteicēju, nav pretrunā augstāka juridiska spēka tiesību normām. Pārsūdzētajā lēmumā piemērotas pārbaudāmajā periodā spēkā esošās tiesību normas.

Tiesa nekonstatēja tiesību principu pārkāpumus attiecībā pret pieteicēju, līdz ar to atzina, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks un pamatots, savukārt pieteikums noraidāms.

[9] Par Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 3.decembra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[9.1] Tiesa kļūdaini secināja, ka pārbaudāmajā periodā pieteicējs strīdus zemi nelietoja savām vajadzībām. Nekustamā īpašuma lietošana savām vajadzībām neizslēdz darījumus ar šo īpašumu. Zemesgabalu iznomāšana un ienākumu gūšana un novirzīšana pilnībā statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai atbilst tiesiskā regulējuma mērķiem par piešķirto NĪN atvieglojumu sabiedriskā labuma organizācijām. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka arī atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likuma 7.pantam nodibinājuma saimnieciskā darbība var tikt saistīta ar sava īpašuma izmantošanu, gūstot ienākumus, tos izmantojot statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai.

[9.2] Tiesa ignorēja pieteikumā izteikto argumentāciju par teleoloģiskās tulkošanas metodes piemērošanu, tulkojot saistošo noteikumu Nr.198 un Nr.111 normām. Pieņemot saistošo noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunktu, normatīvā akta izdevējs vadījās galvenokārt pēc mērķa ierobežot prettiesisku nekustama īpašuma izmantošanu no īpašnieku puses, tiem slēdzot fiktīvus līgumus ar sabiedriskā labuma organizācijām, kas pieteicēja gadījumā nav konstatējams.

[9.3] Tiesa bez ievērības atstāja pieteikumā norādīto par tiesību normu piemērošanu laikā un to, ka mainīt ar jaunu lēmumu līdz tam noteikto nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtību publisko tiesību subjekts nedrīkst.

[9.4] Tiesa bez ievērības atstāja pieteikumā norādīto, ka faktiski un tiesiski neveidojas atšķirība starp situācijām, kad sabiedriskā labuma organizācija lieto nekustamo īpašumu, organizācijas pārstāvjiem tur faktiski atrodoties, lai pildītu savas funkcijas atbilstoši organizācijas mērķim, vai kad organizācija, gūstot no nekustama īpašuma augļus, izmanto tos atbilstoši organizācijas mērķim. Atšķirīgā (mazāk labvēlīga) attieksme pret pieteicēju salīdzināmajā situācijā ar citām sabiedriskā labuma organizācijām būtu vērtējama kā diskriminācija.

[9.5] Tiesa nepamatoti atsaucās uz likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.pantu, jo strīds lietā ir par konkrētu publiskās personas lēmumu, kura pamatotību un tiesiskumu tiesai arī vajadzēja vērtēt.

[9.6] Tiesas secinājumi spriedumā par tiesiskās paļāvības un citiem administratīvā procesa principiem, kā arī ar to saistītajiem jautājumiem ir apskatīti ārpus konteksta. Tiesa vispār nav apskatījusi *in dubio pro civis* (šaubas par labu cilvēkam) principu.

[10] Dome paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādījusi, ka tā ir nepamatota, savukārt pirmās instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā ar pieteicēja apelācijas sūdzības un procesa dalībnieku argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[12] Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus (kāpēc tiesa pieteikumu uzskatījusi par pamatotu vai nepamatotu), sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudot pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, tostarp pareizi interpretējusi likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.pantu un saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktu un noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunktu.

Tiesa pamatoti no faktiskajiem apstākļiem secināja, ka pieteicējs kā sabiedriskā labuma organizācija, iznomājot strīdus zemesgabalus Nr.1, Nr.2 un Nr.3 SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" un saņemot nomas maksu, nelietoja tos tieši savām vajadzībām un šo zemesgabalu lietošanas mērķis nebija saistīts ar pieteicēja statūtos (*lietas 106.-109.lapa*) noteiktā sabiedriskā labuma mērķu sasniegšanu, bet gan ar papildu ienākumu gūšanu. Līdz ar to Administratīvā rajona tiesa pamatoti atzina, ka attiecībā uz pieteicēju neizpildās noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktā un noteikumos Nr.111 3.17.apakšpunktā minētie priekšnosacījumi NĪN atvieglojuma 90 % par zemesgabaliem Nr.1, Nr.2 un Nr.3.

Ievērojot minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst Administratīvās rajona tiesas spriedumā ietverto pamatojumu par pareizu un pilnībā pietiekamu, tādēļ pievienojas Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

[13] Pieteicējs apelācijas sūdzībā iebilst pirmās instances tiesas secinājumiem, ka strīdus zemesgabali Nr.1, Nr.2 un Nr.3 netika lietoti savām vajadzībām, jo nomas maksa par iznomātajiem zemesgabaliem tika izmantota pieteicēja statūtos noteikto mērķu sasniegšanai.

Atbilstoši Civillikuma 927.pantam īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, t. i. tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamos labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību.

Saskaņā ar Civillikuma 1038.pantu īpašnieks var viņam piederošo lietu valdīt, iegūt tās augļus, izlietot to pēc sava ieskata savas mantas pavairošanai un vispār to lietot visādā kārtā, kaut arī no tam rastos zaudējums citai personai.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs ir zemesgabalu Nr.1, Nr.2 un Nr.3 īpašnieks. Tāpat lietā nav strīda par to, ka zemesgabalus Nr.1, Nr.2 un Nr.3 pārbaudāmajā periodā no 2018.gada līdz 2020.gadam pieteicējs iznomāja, un par to, ka faktiski tos lietoja cita persona – SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" – uz zemesgabaliem esošo dzīvojamo un citu ēku uzturēšanai.

Pieteicējs apelācijas sūdzībā pareizi norāda, ka atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likuma (tiesību normas redakcijā, kas ir spēkā no 2017.gada 6.decembra) 7.panta (noteic biedrības un nodibinājuma tiesības veikt saimniecisko darbību) pirmajai daļai biedrībai un nodibinājumam ir tiesības papilddarbības veidā veikt saimniecisko darbību, kas saistīta ar sava īpašuma uzturēšanu vai izmantošanu, kā arī veikt citu saimniecisko darbību, lai sasniegtu biedrības un nodibinājuma mērķus. Biedrību un nodibinājumu likuma 7.panta otrā daļa paredz, ka biedrības un nodibinājuma ienākumus drīkst izmantot vienīgi statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai.

Līdz ar to lietā nav strīda par to, ka pieteicējs kā sabiedriskā labuma organizācija ir tiesīgs lietot sev piederošos zemesgabalus Nr.1., Nr.2 un Nr.3, arī iznomājot un gūstot papildu ienākumus nomas maksas veidā, lai sasniegtu biedrības un nodibinājuma mērķus. Šāda darbība – nodibinājuma saimnieciskā darbība, kas saistīta ar sava īpašuma uzturēšanu vai izmantošanu, – Biedrību un nodibinājumu likuma 7.panta pirmajā daļa tiek definēta kā nodibinājuma papilddarbība.

[14] Lietā ir strīds par nekustamā īpašuma objekta aplikšanu ar NĪN, līdz ar to tas ir izšķirams atbilstoši šo pienākumu regulējošām tiesību normām. NĪN maksāšanas kārtību regulē likums "Par nekustamā īpašuma nodokli", tādējādi strīds lietā ir primāri izvērtējams atbilstoši minētā likuma speciālajām tiesību normām.

Kā to pamatoti konstatēja pirmās instances tiesa, atbilstoši likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.pantam (redakcijā, kas ir spēkā no 2018.gada 1.janvāra un kas paredz atvieglojumus NĪN maksātājiem), sabiedriskā labuma organizācijas nav ietvertas to personu lokā, kurām *per se* ir tiesības saņemt NĪN atvieglojumus.

Vienlaikus saskaņā ar minētā likuma 5.panta trešo daļu likumdevējs ir paredzējis, ka pašvaldība var atsevišķām NĪN maksātāju kategorijām paredzēt NĪN atvieglojumus. Šā panta ceturtā daļa, ar kuru ir pamatots sākotnējais lēmums, paredz, ka atvieglojumus atsevišķām NĪN maksātāju kategorijām pašvaldības var noteikt 90, 70, 50 vai 25 procentu apmērā no NĪN summas. To nodokļa maksātāju kategorijām, kuri ir saimnieciskās darbības veicēji, pašvaldības var piešķirt nodokļa atvieglojumus kā *de minimis* atbalstu, ievērojot Komisijas 2013.gada 18.decembra regulas (ES) Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108.panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (Dokuments attiecas uz EEZ) nosacījumus.

Konkrētajā gadījumā, pieteicējai iznomājot strīdus zemesgabalus par atlīdzību, tā veic saimniecisko darbību, kas saistīta ar sava īpašuma uzturēšanu vai izmantošanu un kas ir atzīstama par saimniecisko darbību likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 1.panta ceturtās daļas izpratnē. Lietā netiek apstrīdēts, ka pieteicēja ienākumus no šīs darbības izmanto tās statūtos noteikto mērķu sasniegšanai, kas ir arī tiesību normās noteiktais vienīgais tiesiskais ienākumu izmantošanas veids (Biedrību un nodibinājumu likuma 7.panta otrā daļa).

Tomēr pats par sevi saimnieciskās darbības veikšanas fakts atbilstoši likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" regulējumam ir pamats, kas liedz piešķirt NĪN nodokļa atvieglojumus par nodokļa objektu, kas tiek izmantots saimnieciskās darbības veikšanai. Likums "Par nekustamā īpašuma nodokli" neparedz NĪN atvieglojumu piešķiršanu nevienai nodokļu maksātāju kategorijai par zemi, ja tā tiek izmantota saimnieciskās darbības veikšanai. Piemēram, pat politiski represētām personām par nekustamo īpašumu (tā daļu), ja tas tiek izmantots saimnieciskajā darbībā, šai daļai nodokļa samazinājums netiek piemērots (likuma 5.panta otrā daļa). Arī atbilstoši šā likuma 3.panta pirmās daļas 2.punktam pat trūcīgām vai maznodrošinātām personām nepiešķir nodokļa atvieglojumus par dzīvojamām ēkām (telpām) un tām piekritīgo zemi, ja tās tiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai. Tādējādi pat maznodrošinātām personu kategorijām likums neparedz piemērot NĪN atvieglojumus attiecībā uz NĪN objektiem (tostarp dzīvojamās mājas un tām piekrītošā zeme), kas tiek izmantoti saimnieciskajā darbībā.

Ievērojot minēto, secināms, ka atbilstoši likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" regulējumam un sistēmai, saimnieciskās darbības veikšana nekustamā īpašuma objektā ir pamats tam, ka par šādu objektu nodokļu maksātājiem, pat maznodrošinātiem, NĪN atvieglojumi netiek piešķirti.

[15] Lietā nav strīda, ka pieteicējam NĪN atvieglojumi sākotnēji tika piešķirti, nevis pamatojoties uz likuma normām, bet gan pamatojoties uz pašvaldības saistošajiem noteikumiem.

Likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.panta trešā daļa noteic, ka pašvaldība var atsevišķām NĪN maksātāju kategorijām paredzēt NĪN atvieglojumus.

Konkrētajā gadījumā Rīgas dome izdeva saistošos noteikumus Nr.198 un noteikumus Nr.111. Kā to pamatoti atzina Administratīvā rajona tiesa, atbilstoši saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktam un noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunktam NĪN atvieglojumi Rīgas pilsētā ir piemērojami, ja sabiedriskā labuma organizācija sev piederošo nekustamo īpašumu faktiski lieto un izmanto pati savu darbības mērķu sasniegšanai. Papildus norādāms, ka no lietas materiāliem neizriet, ka arī zemesgabalu Nr.1 , Nr.2 un Nr.3 nomnieks SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" pieteicējam piederošos strīdus zemesgabalus lietotu pieteicēja statūtos noteiktajiem sabiedriskā labuma mērķiem.

Pretēji pieteicēja norādei, apgabaltiesa nekonstatē, ka ar saistošo noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunkta spēkā stāšanos 2020.gada 1.janvārī Rīgas pilsētas pašvaldībā ir mainīta nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība. Kā to pamatoti secināja

pirmās instances tiesa, ar saistošajiem noteikumiem Nr.111 ir precizēts nosacījums, ka NĪN atvieglojumi sabiedriskā labuma organizācijai tiek piešķirti, ja tā faktiski izmanto un lieto sev piederošo īpašumu savu statūtos noteikto mērķu sasniegšanai.

Minētais izriet arī no saistošo noteikumu Nr.111 paskaidrojuma raksta (*https://www.vestnesis.lv/op/2020/20.6*). Proti, paskaidrojuma rakstā norādīts, ka saistošie noteikumi Nr.111 neietekmē NĪN atvieglojumus, kurus pašvaldība piešķir, pamatojoties uz likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.pantu. Saistošajos noteikumos Nr.111 saglabātas līdz šim spēkā esošās nodokļa atvieglojumu kategorijas, kā arī tiek saglabāti atvieglojumu piešķiršanas nosacījumi, kas bija paredzēti saistošajos noteikumos Nr.198, izņemot, citstarp, šādas izmaiņas: precizēti nosacījumi atvieglojumu piemērošanai personai par nekustamo īpašumu, kuru lieto sabiedriskā labuma organizācijas, nosakot, ka atvieglojumi piemērojami tikai tad, ja nekustamo īpašumu pastāvīgi izmanto tikai un vienīgi pati sabiedriskā labuma organizācija, turklāt atvieglojumi netiek piemēroti par ēkām, to daļām, kuru lietošanas veids ir dzīvošana, un tām piekritīgo zemi (paskaidrojuma raksta 1.punkta 4.apakšpunkts).

Paskaidrojuma rakstā norādīts, ka, pamatojoties uz Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejas 2019.gada 3.jūlijā izveidotās darba grupas, kurai tika uzdots izvērtēt grozījumu saistošajos noteikumos Nr.198 nepieciešamību, priekšlikumiem, secināts, ka: jaunajos saistošajos noteikumos nepieciešams saglabāt visas noteikumos Nr.198 noteiktās atvieglojumu saņēmēju kategorijas, bet labākai atvieglojumu mērķu sasniegšanai veicami atsevišķi precizējumi (paskaidrojuma raksta 2.punkta 2.apakšpunkts); darba grupa konstatēja, ka atvieglojums sabiedriskā labuma organizācijām bieži tiek izmantots kā nodokļa optimizēšanas iespēja, t.i., līgumi par telpu izmantošanu slēgti starp vienas ģimenes locekļiem vai ar pašu dibinātām organizācijām u.tml. Lai mazinātu šādu iespēju, nepieciešams izslēgt no šī atvieglojuma objektiem dzīvojamās mājas, dzīvojamo telpu grupas un tām piekrītošo zemi. Pamatojums šādai izmaiņai ir personas pienākums mainīt Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrēto telpu grupas lietošanas veidu no dzīvojamās uz nedzīvojamo, ja dzīvoklis tiek iznomāts ar dzīvošanu nesaistītam mērķim. Turklāt konstatēts, ka līdz šim spēkā esošais regulējums pieļāva atvieglojuma piemērošanu arī gadījumos, ja objektu sabiedriskā labuma organizācija izmanto periodiski, bet pārējo laiku tas tiek izmantots īpašnieka vajadzībām. Lai novērstu iespēju izmantot šo atvieglojumu nodokļa optimizācijas nolūkos, piemēram, dodot atļauju īpašumu izmantot sabiedriskā labuma organizācijai dažas stundas nedēļā, noteikts papildu nosacījums, ka atvieglojums piemērojams tikai tad, ja objekts vai tā daļa tiek izmantoti tikai un vienīgi sabiedriskā labuma organizācijas vajadzībām (paskaidrojuma raksta 2.punkta 5.apakšpunkts).

Tādējādi konkrētajā gadījumā, ja pieteicējs tam piederošos zemesgabalus Nr.1, Nr.2 un Nr.3 ir lietojis, iznomājot tos par atlīdzību citai personai, atzīstams, ka tas veica saimniecisko darbību kā papilddarbību, kas paredzēta Biedrību un nodibinājumu likuma 7.panta pirmajā daļā un kas likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" 1.panta ceturtās daļas izpratnē ir atzīstama par saimniecisko darbību. Secīgi pieteicējam nav tiesību uz saistošo noteikumu Nr.198 4.17.apakšpunktā un noteikumu Nr.111 3.17.apakšpunktā paredzētajiem NĪN atvieglojumiem, kas tiek piešķirti tikai gadījumos, ja sabiedriskā labuma organizācija izmanto objektu tikai un vienīgi savām vajadzībās, t.i., pati patstāvīgi izmanto objektu.

[16] Vienlaikus Administratīvā apgabaltiesa nekonstatē, ka pret pieteicēju ir pieļauta atšķirīga attieksme salīdzinājumā ar citām sabiedriskā labuma organizācijām. Kā to norādīja pirmās instances tiesa, kuras sprieduma motivācijai apgabaltiesa pievienojās, pieteicēja neatrodas salīdzinošos apstākļos ar sabiedriskā labuma organizāciju, kas no sev piederošā īpašuma negūst nekāda veida ienākumu.

Pārbaudot lietas apstākļus, tajā skaitā pieteikumā norādītos argumentus, apgabaltiesa lietā nekonstatē tiesiskās paļāvības principa vai cita administratīvo tiesību principa, tajā skaitā *in dubio pro civis* principa, pārkāpumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt nodibinājuma "Latvijas Universitātes fonds" pieteikumu par Rīgas domes 2021.gada 25.februāra lēmuma Nr.RD-21-358-nd atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	*(personiskais paraksts)*	K.Krastiņa
Tiesneši	*(personiskais paraksts)*	U.Mihailova
	(personiskais paraksts)	O.Priedītis